

meg a Bolyai Nyári Akadémia drámapedagógiai tanfolyamát. Ezen 23 óvónő, tanító, tanár, hitoktató és egyetemi hallgató vett részt. Magyarországi előadónk, Kovács Andrásné és Fabulya Lászlóné az életizű személyes élményeket feltáró és ebből építkező kiscsoportos foglalkozásokat a személyiség és közösségfejlesztési játékokba ágyazták be. De nem hiányzott a demokráciával való élni tudás és a konfliktuskezelés tréning sem. Akárcsak az augusztus 7-e és 14-e között Jászfényszarun megrendezett jubileumi Bakancsos táborban. Ezen 6 erdélyi résztvevő építkezhetett „A módszer én vagyok” jelszóval fémjelzett elméleti és gyakorlati foglalkozásokon. A főszervezőnek, Kovács Andrásnénak köszönhetően, olyan kiváló előadók munkálkodtak kiművelésünkön, mint Gabnai Katalin, dr. Előd Nóra, dr. Fábiánné Kocsis Lenke, dr. Tóth Edit, Fodor Tamás, Kaposi László, Szücsné Pintér Rozália, Móra János, Fabulya Lászlóné, Rudolfné Galamb Éva, Csirmaz Mátyás, Kaszab Zoltánné és Scholzer Angéla. Ők azt a pedagógus hitet erősítették meg, hogy a drámapedagógia révén gyermekeink előbb odafigyelő, érdeklődő óvodásokká, iskolásokká, később pedig a világ törekvéseire fogékony felnőttekké válnak. A számos ráhangoló, ismerkedő, kapcsolatteremtő kommunikációs és komplex drámajátékot örök lángként vettük át és hoztuk haza szűkebb hazánkba, azért, hogy tanintézetekben, művelődési közösségeinkben e lángot tovább adhassuk.

De nem maradtunk ki a honfoglalási üzenetekből sem, amelyről a vésztői történelmi játszótábor gondoskodott. Ezt a tábor a Kőrösvidéki Drámapedagógiai Társaságnak, Fabulya Lászlónénak és a vésztői Sinka István Művelődési Háznak köszönhetjük. A tízfős aradi csapat hol valós, hol pedig képzeletbeli történelmi órán tapasztalhatta meg augusztus 16-a és 19-e között a történelmi hűséget, a közös élményforrásból fakadó barátságot. Az ünnepélyesen átnyújtott víz a történelmi múltunk megismerése utáni szomjunktat oltotta, a fű azt a reményt sugallta, hogy játszó gyermekeink tetteikkel szebbé formálhatják a jövőt, a föld pedig remélhetőleg örök fenntartója és táplálója marad nemzetünknek, népünknek. Egyszerre volt így ez a tábor kihívás, üzenet, kovász és híd magyarországi, erdélyi, vajdasági gyermekek és pedagógusok számára.

Íme így vált a három „drámapedagógiai etűd” valamennyiünk számára az élet játékbörbe öltöztetett mesterségévé és a mindennapi szeretet és kézfogás örök mécsesévé.

*Matekovitsné Kórodi Mária
Arad-Románia*

HOL-MI Kecskeméten

(szubjektív jegyzet)

Október 26-án rendezte immár hagyományosnak tekinthető pedagógiai módszertani vásárát a Kecskeméti Ifjúsági Otthon, „Színház a nevelésben” alcímmel. Józsa Katáék igényes, színvonalas szervezésének köszönhetően, Otthonhoz méltó körülmények között, szépen megkomponált, szimbólumtársításokra épülő keretjátékkal kezdődött az együttlét, hogy aztán a megépült színházoltár előtti térben ki-ki megfeleljen a nap, a téma kihívásának.

A centenáriumi ünnepelő Kecskeméti Katona József Színház igazgatója Bal József nyitotta meg a rendezvényt, hangos töprengéssel a színházcsinálók és a színházi elemeket tanári munkájuk során felhasználók eltérő nézőpontjairól.

Sárosi Péterné bemutató foglalkozása alatt azt éreztem, hogy egy színésztréningben, színházelméletben járatos, a drámapedagógia eszköztárából (gyakorlatokat, konvenciókat) tudatosan használó Pedagógus dolgozik nyolc fogékony, a foglalkozástól valami többletet akaró középiskolással. Beszédtechnikai gyakorlatoktól, közös versmondás-elemzésen át, a színházi fogalmak játékos fogalomtársító játékaig, s szöveges rögtönzéseikig, fotókból indított gesztusjátékokig ívelt a foglalkozás, amely gyakorlás – illetve tevékenység – központú volt, amelyben a színházi ismeretek tanítása nem didaktikai kötelezettség volt, hanem „aktív jelentésadásra” sarkalló játékfolyamat. Kétely csupán annyi bennem, hogy a fogalom és a magyarázat párosító feladat során (fogalmak: színmű, ripacs, díszlet stb.) a magyarázatot felolvasó diák vajon mindig értette-e az általa megszólaltatott szakszöveget, s hogy milyen lehetőségek adódnak itt a színházi ismeretek további tanítására. (Beszélgetésen alapuló fogalomértelmezés, esetleg konkrét játék vagy gyakorlat az adott kifejezés megértésének enyhítésére.)

A Ciróka Bábszínház következett, s véleményem szerint nem bemutató foglalkozást, hanem bemutató jellegű színházi előadást láttunk, noha annak nem utolsó. A szó legjobb értelmében profi volt a testközelből élvezhető Vasilache című román vásári játék. Kemény Henrik, vagy a Márkus Színház megteremtette légkör uralta az előadótermet, a közönségként meghívott óvodásokkal megtörtént a legfontosabb: elvárásolódtak a

jó és a rossz, humorba, helyenként vaskosságba oltott tradicionális küzdelmét látva. Ámde végig nézők maradtak, a ráadásjáték (Az aranyszőrű bárány) ideje alatt is. Az alkotók, vagy a tanítók által nem fordítatott meg a státusz, mesenézőkblő legyünk mesecsínálók – szavakkal vagy játékkal értelmezők. Tapsoltunk és hazamentünk. Ezt hiányoltam, a nézők előadás utáni foglalkoztatását, megdolgoztatását, hisz a műfaji megjelenésből – „bemutató foglalkozás” – én ezt véltem kiolvasni. Remek színházi előadás volt remek nézőkkel, a spontán befogadói élmény nevelő hatásával.

Ezután jelen írás szerzője a tékozló fiú történetét dolgozta fel tizenkét erre vállalkozó jelenlévővel, a közismert példázatban megbúvó számos drámalehetőség közül, a kisebbik fiú sorsára, bukására, bűnbánatára és visszatérésére fókuszálva. A történet mélységeinek kikapogtatására, megélésére a következő – nem vázlat-szerűen felsorolt – munkaformák kerültek a foglalkozásba: tanári szerepbelépések legkisebb fiúként, apaként; szöveges improvizációk a csoport részéről a kicsapongó életről; az apa és a fiú újbóli találkozásának pillanata a GONDOLATKÖVETÉS és a FÓRUM-SZÍNHÁZ konvenciójának alkalmazásával (érdekes volt az eltérő értelmezések konszenzusos kezelésének nehézsége); jelmez ill. ruhatervék készítése az ünnepre; a családi gyűrü szimbolikussá tétele egy ősi legenda eljátszásával (narrációval és hangeffektusokkal kísért némajáték); egy táncos vigaszt és az idősebb fiú hazaérkezésének elfojtott csendességére épülő kontraszt; szertartás; vallomások a megbocsátásról. Tapasztalásom szerint e foglalkozás erőteljes katalizátora a különböző olvasatok mélyről fakadó megvitatásának.

Az ebédszünet számomra egyben vízváltató is lett, elfogytak ugyanis az akciók. Nánay István színikritikustól persze nem is ezt vártam, hisz őt előadóként hirdette a meghívó. „A nézővé avatás” titkairól szóló előadóként. A kiinduló helyzet furcsasága abban állt, hogy a jelenlévő kollégák zöme a legfantasztikusabb nézővé-avató „trükkök” birtokában sem gyakorolhatná mágiáját, mert: vagy nehéz – néha lehetetlen – megszervezni a színházi utazást, vagy, ha ez összejön, nincs mire, nincs hova, mert a meghirdetett ifjúsági előadások nézőtéri tinédzser-partik, a tájoló színházi csapatok rossz darabot játszanak kétes színvonalon, a slágerdzsungelkönyvékre pedig nem lehet jegyet szerezni. Kérdés persze, ha lehet, az-e A SZÍNHÁZ? Ezután evidenciákat hallottunk a darabválasztásról, előkészítő munkáról, a szövegen túli színházi elemek boncolgatásának fontosságáról, a dráma megfogalmazta konfliktushelyzetek értelmezési lehetőségeiről stb. Két pólus váltogatta egymást az előadó gondolatmenetében. Mit tegyen a színház, és hogyan, ifjú nézőiért; s mit tegyen a tanár, hogy a színháznézés ünnepére készítse, nevelje a gyerekeket? Úgy érzem megerősítést kaptunk eddig is tudott, sejtett dolgainkhoz, de azt is érzem, hogy kevés kapaszkodót ahhoz, hogy ellenére tudjunk tenni – lenni az előadó mondotta keserű állapotnak: „A színház ma idegen világ, a gépi kultúra dívik, mit is kezdene az a színház összetettségével? A kimondott szó gyakran elvész a gyerek számára az egyéb ingerek tengerében. Mentségül legyen mondva, egy előadás valószínűleg nem képes megoldást nyújtani a krízisre.”

Vártam, hogy talán egy beavató színház mutat nagyobb kapaszkodókat, s megmutatja a nevelés ama színterét, ahol egymásra talál az eredendően más nyelvet beszélő színházcsináló művész, és a színházzal, színházra nevelő, drámát alkalmazó tanár. A Ruszt-mítosz és a Kerekasztal TIE-foglalkozásai elkényeztettek, és nagyon várakozóvá tettek a Kecskeméti Katona József Színház és Lendvai Zoltán főrendező programja iránt. Nem hallgathatom el, hogy csalódtam, mert nem lettem meggyőzve arról, hogy beavató színházat látok akkor, amikor a közel kétórás foglalkozáson kb. 15 percet dolgoznak a színészek, a többi időt egy nehezen követhető, a magyar mondatszerkesztés szabályainak is gyakran ellentmondó rendezői expozé – vagy védőbeszéd? – emészti fel. Inkább a Katona József Színház műsorpolitikájába, a direktorok és a társulat színházfilozófiájába lettem verbális úton beavtva, semmint a Papírsárkányok című darab helyzeteibe, konfliktusaiba, jellemábrázolási problémáiba. Egy problémát viszont (a megfelelő díszlet problémáját) túllontúl hosszasan, s csakis egy egyirányú kommunikáció mentén – azaz kérdést nem igénylő, ellenvetést nem tűrő módon – tárt elénk a főrendező. A darabban a férfi szereplő emlékezik. Felnőtt és gyerek egyszerre. E szimultanizmus feloldását kereső próbálkozások felelevenítésekor is azt éreztem, jó közönség vagyunk a színészek sokarcúságának megmutatásához, nem pedig megszólítható, megszólítandó partnerek egy drámaisínházi pillanat értelmezésében. Nekünk, s nem velünk dolgozott rendező és csapata. A Szent Műhely ajtaja résnyire kinyílt, bepillanthattunk, készíttést kaptunk, hogy az egész művet a nézőtérrel majd meg kell(ene) néznünk. De nem ölthettük magunkra a Papírsárkányok hőseinek erényeit és hibáit, örömeit és szenvedéseit, nem teremthettünk analógiákat önnön sorsunkra, nem igazán „moshattuk meg másban arcunkat”.

A záró beszélgetés fonala Kovács Andrásné Rozika néni kezébe autentikus helyre került. Számvető múltidézés, optimista jelenelemzés, a nap kulcsfogalmainak, fő tételeinek összegzése, a „vásári portékák” áttekintése adta az ideit, kecskeméti HOL-MI záró konzultációjának ritmusát. A standok újra üresek, mindenki visz valamit haza, Egerbe, Békéscsabára, Vajdaságba (!), Budapestre, mindennapjaink változó sikerrel működő színpadára.

Török László (Dafti)